

INHOUD

6	Voorwoord	
8	Een jaar in de tuin	132 Juni
8	Het hele jaar bloeiende vaste planten	138 Bijzondere planten
10	Het hele jaar bladeren	142 Wat te doen
12	Het hele jaar stengels en schors	
14	Het hele jaar bollen	156 Juli
16	Het hele jaar geuren	162 Bijzondere planten
12	Het hele jaar dieren aantrekken	168 Wat te doen
20	Januari	180 Augustus
26	Bijzondere planten	186 Bijzondere planten
28	Wat te doen	192 Wat te doen
40	Februari	202 September
46	Bijzondere planten	208 Bijzondere planten
48	Wat te doen	210 Wat te doen
60	Maart	220 Oktober
66	Bijzondere planten	226 Bijzondere planten
70	Wat te doen	228 Wat te doen
84	April	238 November
90	Bijzondere planten	244 Bijzondere planten
104	Wat te doen	246 Wat te doen
110	Mei	256 December
114	Bijzondere planten	262 Bijzondere planten
120	Wat te doen	264 Wat te doen
		272 A-Z plantenlijst
		332 Register
		351 Fotoverantwoording
		351 Dankwoord

HET HELE JAAR BLOEIENDE VASTE PLANTEN

Met een beetje planning kun je het hele jaar genieten van bloemen in je tuin. Met vaste planten heb je wat dat betreft volop keuze. Vooral 's zomers kun je daar massa's kleur

mee creëren. In de winter is de keus minder groot, maar omdat er in de tuin verder niet zoveel is wat de aandacht trekt, kun je deze bloemen toch goed zien.

JANUARI

Eranthis hyemalis ♣

Winterakoniet

Een laag groeiend knolgewasje met felgele bloemen en opvallende bladeren.

(zie pag. 294)

FEBRUARI

Helleborus orientalis

Kerstroos, nieskruid

Een mooie, vanaf eind winter of begin lente langdurig bloeiende, wintergroene plant die vooral gedijt in halfschaduw.

(zie pag. 301)

MAART

Doronicum x excelsum **'Harpur Crewe'**

Voorjaars-zonnebloem

De margrietachtige bloemen van deze kruidachtige vaste plant komen in halfschaduw het best tot hun recht.

(zie pag. 293)

APRIL

Dicentra spectabilis*, syn. *Lamprocapnos spectabilis ♣

Gebroken hartje

Deze bijzondere vaste plant produceert overhangende stengels met hartvormige bloemetjes.

(zie pag. 293)

MEI

Aquilegia vulgaris **'Nora Barlow'** ♣

Akelei

De prachtige en ietwat ouderwets aandoende, pomponachtige bloemen van deze robuuste plant zijn groen, wit en roze.

(zie pag. 277)

JUNI

Geum 'Borisii' Nagelkruid

Deze kruidachtige vaste plant heeft opvallende trossen oranje-rode bloemen met een contrasterend geel hart.

(zie pag. 299)

JULI

Phlox paniculata **'Eva Cullum'**

Flox, vlambloem

Sterk geurende, dieproze bloemen verschijnen aan deze robuuste zomerfavoriet.

(zie pag. 317)

AUGUSTUS

Geranium psilostemon ♣

Tuingeranum

Vormt grote pollen met magentarode bloemen en bloeit lang door als je de uitgebloeide bloemen regelmatig verwijdert.

(zie pag. 299)

SEPTEMBER

Rudbeckia laciniata **'Herbstsonne'** ♣

Zonnehoed

De vrolijke bloemen van deze kruidachtige vaste plant worden bezocht door allerlei soorten bestuivers.

(zie pag. 327)

OKTOBER

Schizostylis coccinea **'Sunrise'** ♣

Kafferlelie

De verfijnde zalmroze bloemen staan in aren bijeen. De plant vermeerdert zich via een wortelstok. Toepassing in borders en potten.

(zie pag. 329)

NOVEMBER

Cimicifuga simplex **'White Pearl'**

Zilverkaars

Deze forse plant wordt in het najaar bedekt met witte bloeiaren.

(zie pag. 284)

DECEMBER

Viola x wittrockiana **Floral Dance Series**

Violtje

Dit winterbloeiende violtje is er in een grote variatie aan kleuren en is perfect voor borders en potten.

DE TUIN IN JANUARI

Denk je dat er niets te doen valt en dat het buiten maar een saaie bedoening is? Dan heb je het mis! Hoe slecht het weer ook is, er valt genoeg te genieten en te doen. Vergeet niet aandacht te besteden aan bezoekende dieren in je tuin; ook voor hen is het een pittige maand.

WAT TE DOEN

Bescherm kwetsbare planten tegen wind en kou.

Wied eventueel vroeg kiemend onkruid.

Blijf spitten als de conditie van de grond dat toelaat.

Veeg sneeuw van bomen, heesters en hagen.

Snoei blauweregen en andere sterk groeiende klimplanten.

Snijd wortelstekken van vaste planten.

Snijd houtige stekken van bomen en heesters.

Zaai perkgoed en lathyrus onder glas.

Plant bladverliezende haagplanten.

Controleer de voorgetrokken bollen.

Bekijk catalogi en websites voor zaden en zomerbloeiende bollen.

Zaai vroege groenten onder glas.

Laat vroege aardappels voorkiemen.

Snoei fruitbomen en vruchtenstruiken die tegen wintersnoei kunnen.

Trek rabarber voor.

LAATSTE KANS

Snoei druiven vóór de sapstroom op gang komt.

Bescherm kuitplanten tegen vorstperioden en tap buitenkranen af.

VOORUITDENKEN

Warm de grond op met cloches om vroeg buiten te kunnen zaaien.

Maak alle potten en zaai bakjes alvast schoon.

Laat de grasmaaier nakijken.

Judaspenning Zaadhoofden van *Lunaria annua* vangen, tussen berijpt varenblad de winterse zonnestrallen.

WINTERSCHOONHEID

Het lijkt alsof in de maand januari het leven in de tuin tot stilstand komt, maar toch gebeurt er meer dan je denkt. Groenblijvers zijn sfeervolle silhouetten in een verder kaal en leeg landschap. Als het onverwacht gaat sneeuwen komt de magie tot leven, ook in je tuin.

Door koude wind, vorst en zware regen, lijkt het vaak dat we nu niets kunnen doen in de tuin. Maar hoewel januari vaak de koudste maand is, kun je hem ook beschouwen als de meest optimistische. De enkele planten die het wagen om te bloeien, verdienen alle aandacht en zonder afgeleid te worden door andere kleuren hebben we meer oog voor het fraaie silhouet van kale takken, de kleur en textuur van de schors en de massieve vormen van coniferen. En een met sneeuw bedekte tuin ziet er ook al zo prachtig uit.

Kijk naar het weerbericht

Een laag sneeuw kan erg nuttig zijn voor de tuin, omdat plaagdieren erdoor worden gedood en planten beschermt worden tegen strenge vorst. Let echter op het weerbericht, want als er zware sneeuwval en strenge vorst worden voorspeld, moet vaak actie worden ondernomen om bepaalde planten te beschermen. Vooral coniferen kunnen onder een grote vracht sneeuw te lijden hebben en zelfs grote takken kunnen afscheuren. Maar ook voor fruitkooien is een dikke laag sneeuw niet goed. Januari wordt ook vaak

gekenmerkt door harde wind. Daarom is het belangrijk dat jonge bomen en heesters goed zijn aangebonden, vooral op onbeschutte plaatsen. Pas geplante heesters, in het bijzonder wintergroene, moeten ook tegen wind worden beschermd. Koude wind kan de bladeren zwaar beschadigen. Door deze bijtende wind droogt het jonge blad uit en dit herstelt zich zelden. Breng dus tijdelijke beschutting aan om je nieuwe planten te beschermen.

Het kan zo zijn dat het in bepaalde delen van je tuin strenger vriest dan in andere, vooral wanneer er hellingen of andere hoogteverschillen aanwezig zijn. Koude lucht is zwaarder dan warme lucht en zoekt altijd de laagste plekjes op. Houd hiermee rekening bij het zoeken van een standplaats voor vorstgevoelige planten. Zet ook liever geen vruchtbomen in zulke lage delen van de tuin, want dan kunnen de bloemen in het voorjaar schade oplopen.

Tijd voor wat beweging

Nu de dagen al iets langer worden kan het na al die feestdagen goed zijn om wat calorieën weg te werken. Wanneer je op een koude winterdag wil opwarmen, kun je de borders en de moestuin spitten, als de grond tenminste niet te nat of bevroren is. Is de grond wel bevroren, dan kun je oude stalmest of compost over de grond verspreiden.

En zelfs in de winter kan ook het gazon wel wat aandacht gebruiken. Die aandacht zal in de zomer worden beloond met een glad, groen biljartlaken. Loop echter nooit over gras dat bevroren is.

Dit is ook een goede maand om schuttingen en latwerken te repareren of om op te ruimen.

Misschien geen opwindende klussen, maar ze zorgen er wel voor dat de tuin er in de zomer mooi bij ligt. Neem een notitieboekje mee wanneer je 's winters in de tuin bezig bent. Hierin kun je noteren wat je zou willen veranderen en welke planten je later allemaal wilt aanschaffen.

Boeiende planten

Minder inspannend is een wandelingetje door de tuin en dat kan ook in januari heel verrassend zijn doordat je ineens sneeuwkllokjes vindt of een groep gele winterakonieten die bijna bloeien. Wat ook niet mag ontbreken is de kerstroos, *Helleborus niger*, die ondanks

Een prachtig gezicht Parelachtige sneeuwkllokjes en een goude winterakoniet zijn in januari de perfecte partners in je tuin.

Een gemengde winterborder Deze prachtige foto toont *Prunus davidiana* 'Alba', *Erica carnea*, *Cornus alba* 'Sibirica', *Cornus sericea* 'Flaviramea', *Salix alba* 'Chermesina', *Erica erigena* 'Brightness' en *Carex montana*.

Weerbericht

Het begrip 'weer' gebruiken we om de toestand van de atmosfeer te beschrijven op een bepaald ogenblik. 'Normaal' is het langjarige gemiddelde over een tijdvak van 30 jaar.

Temperatuur

Normaal is de gemiddelde temperatuur in januari 3,1 °C. In deze maand komen normaal 13 vorstdagen voor. Ook telt januari normaal 3 ijsdagen (dagen waarop het gedurende het hele etmaal blijft vriezen). Januari en februari zijn in Nederland de koudste maanden van het jaar. Alle Elfstedentochten die verreden zijn, op één na (december 1933), vielen in deze twee maanden.

Wind

De temperatuur van de wintermaanden hangt voor een groot deel af van de windrichting: komt de wind vanaf zee, dan wordt er een relatief zachte, vochtige zeelucht naar onze contreien gevoerd. De overheersende windrichting voor deze maand is zuidwest. De echt koude lucht komt vanaf het continent. De wind die uit die richting komt, is dan ook veel kouder dan de zeewind. In deze maand kan het verder behoorlijk stormen.

Zon

Normaal telt januari 62 uren zon, maar dit aantal kan sterk wisselen. Regelmatig is het weer in deze maand door aanvoer van zachte, vochtige zeelucht, somber. Het aantal zonloze dagen voor januari is gemiddeld 11.

Neerslag

Neerslag kan vallen in de vorm van (natte) sneeuw, hagel of regen. In sommige jaren valt er in januari sneeuw en dan weer jaren achter elkaar niet. De gemiddelde hoeveelheid neerslag in januari bedraagt 73 mm. De regionale verschillen kunnen groot zijn, van 69 mm in Maastricht tot 112 mm in Lauwersoog. Het kan deze maand hoe dan ook aardig nat zijn.

DE TUIN IN APRIL

Nu zitten we echt midden in het voorjaar in misschien wel de opwindendste maand van het jaar. De tuin wordt ineens groen en elke tuinier geniet van de warmere dagen. Je kan beginnen met het snoeien van vroegbloeiende struiken en het verdelen van de meerjarigen. Regelmatig wieden houd je tuin op orde.

WAT TE DOEN

Bescherm nieuw aangeplante bomen en heesters tegen wind en kou.

Blijf pas geplante bomen en heesters water geven.

Plant groenblijvende bomen en heesters.

Bind de nieuwe scheuten van klimplanten aan.

Snoei vroegbloeiende heesters en heesters die om hun grote of kleurrijke blad worden gehouden, zoals *Cotinus*.

Snoei grijsbladige heesters om ze compact te houden.

Behandel rozen met een weerstandsverhogend middel ter voorkoming van sterroetdauw.

Scheur vaste planten en geef hoge soorten een steuntje.

Zaai eenjarige klimmers en grassen.

Haal uitgebloeide bloemen uit narcissen.

Blijf wieden en graaf vaste onkruiden geheel uit.

Zaai nieuw gazon in of leg graszoden, en bemest bestaande gazons.

Zaai kasgroenten zoals tomaten en blijf buiten groenten zaaien en uitplanten.

Verspeen zaailingen of pot ze op voordat ze te krap staan.

LAATSTE KANS

Knip oude resten van vaste planten af als je dat nog niet hebt gedaan.

Plant zomerbloeiende bollen en zaai lathyrus.

VOORUITDENKEN

Maak geulen voor pronkbonen.

Beplant hangmanden als je ruimte hebt onder glas om ze nog een paar weken te beschermen.

De dagen worden langer Het wordt warmer en de appelbloesem (Breaburn wordt hier getoond) is nu op z'n mooist.

Amelanchier lamarckii ♣
Heesterachtige boom met jong, bruinroze blad (zie pag. 277)

Dicentra spectabilis ♣
Hoge, overhangende vaste plant met mooi blad (zie pag. 293)

Magnolia stellata ♣
Compacte, 3 m hoge heester, geschikt voor een kleine tuin (zie pag. 309)

Epimedium x warleyense
Polvormende vaste plant, geschikt als bodembedekker (zie pag. 294)

Erythronium 'Pagoda' ♣
Lage, polvormende vaste plant voor de schaduw (zie pag. 295)

Vinca minor
De stengels zijn in voorjaar en zomer overdekt met bloemen (zie pag. 335)

Fritillaria meleagris
De kievitsbloem is een laag bolgewasje dat verwildert in gras (zie pag. 298)

Euphorbia polychroma ♣
Mooie, polvormende vaste plant die in de halfschaduw opvalt (zie pag. 296)

Bergenia 'Sunningdale'
Stekelige heester waarvan de bloemen in de herfst gevolgd worden door blauwzwarte vruchten (zie pag. 280)

Corylopsis glabrescens
Grote, bladverliezende heester voor zure grond (zie pag. 289)

Prunus 'Kanzan' ♣
Dieproze bloemen in grote trossen. (zie pag. 320)

Clematis alpina 'Frances Rivis' ♣
Klimplant met klokvormige bloemen. Alleen snoeien indien nodig (zie pag. 285)

DE TUIN IN AUGUSTUS

Augustus is de vakantie maand bij uitstek, maar of je nu weggaat of lekker thuisblijft, zorg ervoor dat de tuin bestand is tegen de zomerse hitte. Ga door met alle gebruikelijke werkzaamheden en blijf snoeien, verzorg de herfstbloeiers en vergeet niet om voldoende water te geven.

WAT TE DOEN

Geef planten die dat nodig hebben regelmatig water en voeding.

Zorg dat de vogels voldoende water hebben.

Knip hagen regelmatig.

Snoei ramblerrozen na de bloei.

Verwijder uitgebloeide bloemen en knip lavendel terug na de bloei.

Neem stekken van vorstgevoelige vaste planten, zoals pelargoniums en fuchsia's.

Verzamel zaad van planten die je wilt bewaren.

Leg rododendrons, grasanjers en clematis af.

Geef groenten en fruit regelmatig water.

Rooi uien en knip kruiden en laat alles drogen.

Geef tomaten regelmatig water en voeding.

LAATSTE KANS

Rond de zomersnoei van appels en peren en ander leifruit af.

Doe het laatste zomersnoeiwerk aan de blauwereggen.

Plant herfsttijloos voor bloei in de herfst.

VOORUITDENKEN

Begin met het planten van voorjaarsbollen, met name narcissen.

Trek hyacinten, voor kerstmis.

Scheur tegen het einde van de maand vaste planten en bereid de grond voor waar een nieuw gazon moet komen.

De maand van overvloed Groenten zoals tomaten, bonen en erwten zullen rijp zijn om te oogsten.

WAT TE DOEN IN AUGUSTUS

IN DE TUIN

Wees zuinig met water (zie Juli), maar zorg ervoor dat vogelbadjes en andere bakken waaruit dieren drinken worden bijgevuld.

Blijf oplettend wat betreft plaagdieren en ziekten. Warm en droog weer is bevorderlijk voor ziekten als meeldauw (een wit poederig laagje op stengels en blad). Zorg ervoor dat planten niet te veel te lijden hebben – bijvoorbeeld door watergebrek – zodat ze beter bestand

zijn tegen problemen. Er zullen vast veel bladluizen present zijn, maar die kunnen met de hand worden verwijderd. Zijn het er erg veel, dan kun je spuiten met een middel op basis van organische vetzuren of natuurlijke pyrethrum. Spuit bij voorkeur 's avonds, dan vliegen er minder nuttige insecten rond.

In vochtige zomers kan slakkenschade aan de planten ontmoedigend groot zijn. Hoe mooier en groener het blad, hoe meer ze genieten. Er zijn een aantal methoden om ze te bestrijden zonder naar slakkenkorrels te hoeven grijpen. In de eerste plaats zijn vogels, loopkevers en kikkers echte slakkeneters, dus probeer die naar je tuin te lokken. Leg stukken leisteen of hout in de border, want daar kruipen slakken graag onder. Ze houden van donkere, koele, vochtige schuilplaatsen. Zo'n slakkenval kan worden omgekeerd – zodat de vogels er makkelijk bij kunnen – of je kunt ze zelf oppakken en verwijderen. Een andere methode is een bierval (zie April). Ook omgekeerde lege grapefruit- of sinaasappelhelften, of uitgeholde aardappels, worden vaak als afleidingsmanoeuvre gebruikt om slakken weg te houden van de groentetuin. Huisjesslakken kun je het beste met de hand vangen, overdag na een regenbui of 's nachts met een zaklantaarn. Tegen naaktslakken is een nieuw middel op de markt op basis van ferri fosfaat, waardoor alleen de naaktslaken worden gedood en geen andere dieren, zoals wel het geval is bij 'gewone' slakkenkorrels.

Blijf de borders onkruidvrij houden, maar spaar de zelf uitgezaaide zaailingen. Je zult verbaasd staan hoeveel je er vindt. Veel hybriden en ook veel cultivars komen niet soortecht op uit zaad, maar de zaailingen kunnen allerlei variaties opleveren in bloemkleur, groeiwijze en zelfs bladkleur.

Slakken en hosta's Slakken kunnen een hostaliefhebber tot wanhoop drijven.

BOMEN & HEESTERS

■ **Blijf uitgebloeide bloemen verwijderen** van rozen (zie Juli). Door de uitgebloeide bloemen te verwijderen, zorg je ervoor dat geen energie verloren gaat met het zetten van zaad, maar dat die energie wordt gebruikt voor nieuwe groei en meer bloemen. Zelfs in deze maand kan een moderne roos, waarvan de uitgebloeide bloemen zijn verwijderd, nog nieuwe scheuten maken die voor het eind van het seizoen bloeien, soms nog tot in november. Knip ze terug tot op een of twee blaadjes onder de basis van de uitgebloeide scheut, tot een gezonde, naar buiten gerichte knop. Misschien moet je nog verder knippen om een goede knop te vinden, maar doe dat rustig. Hoe meer je snoeit, hoe harder de nieuwe scheut zal groeien.

Snoeien & leiden

■ **Snoei de lavendel licht bij.** In deze maand kun je de oude bloeiaren afknippen, als je dat nog niet hebt gedaan om de lavendel te drogen. Verwijder de oude bloeiaren met een snoeischaar en knip ze af met ca. 3 cm van de bladgroei aan de punt van de scheut. Daardoor wordt de groei van zijscheuten gestimuleerd, waardoor de plant bossig en compact blijft. Lavendel groeit meestal niet op oud hout en als de planten erg rommelig zijn geworden, kun je er beter stekken van nemen of ze helemaal wegdoen en nieuwe kopen. Heb je vrij zware grond, met veel klei, werk er dan ruimschoots Japans split door voordat je nieuwe lavendel plant.

Vermeerderen

■ **Blijf halfhoutige stekken** nemen van heesters (zie Juli). Zulke stekken worden afgesneden als de basis van de jonge scheut houtig begint te worden of te rijpen. Snijd de stekken 's morgens vroeg of 's avonds, als het koeler is. Bijna alle moderne tuinheesters, zowel bladverliezende als groenblijvende, kunnen worden vermeerderd door middel van stekken, maar er is wel wat geduld voor nodig. Het proberen waard zijn berberis, vlinderstruik, buxus, *Ceanothus*, *Choisya*,

Cistus, *Cytisus*, winterheide, *Escallonia*, *Hebe*, lavendel, boerenjasmijn, *Potentilla*, vuurdoorn, heiligenbloem en *Viburnum*. Als je ze nu snijdt, zullen de stekken met kerst goed beworteld zijn, en dan zijn het leuke kerstcadeautjes (althans voor iemand met een tuin).

■ Leg rododendrons en azalea's af.

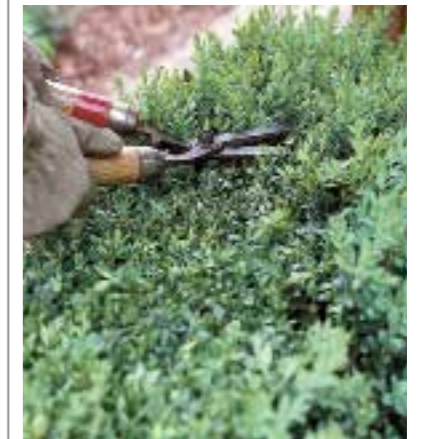
Stekken van deze planten wortelen minder gemakkelijk, maar ze kunnen goed worden vermeerderd door ze af te leggen. Kies een buigzame jonge scheut, dicht bij de grond, die goed omlaag kan worden gebogen. Verwijder op 10-15 cm van de punt enkele blaadjes. Maak een wondje op de plek die in de grond zal worden ingraven, door de stengel tot halverwege in te snijden, of voorzichtig te draaien tot hij barst. Maak een ondiep kuiltje in de grond en bevestig daarin de scheut met een boogje van ijzerdraad. Bedek de scheut met aarde, steek er een stokje naast en bind de scheut aan het stokje zodat de punt omhoog blijft staan. Om vocht vast te houden kun je een steen over de stengel leggen. Na een jaar ongeveer moet er een aardig wortelstelsel zijn ontstaan en kan de nieuwe plant worden losgeknipt en uitgeplant.

Hagen

■ **Snoei de haag.** Tegen het eind van de maand kunnen de meeste hagen hun laatste knipbeurt krijgen omdat ze dan zijn uitgegroeid. Coniferen moeten misschien nog wel een keer worden geknipt (zie Oktober). Wil je een vlakke bovenkant, plaats dan aan beide uiteinden een paal en span daartussen horizontaal een touw. Knip eerst de zijkanten, van onder naar boven. Het voordeel van werken van onderaf is dat het afgeknipte groen meteen op de grond valt en je beter kunt zien waar je gebleven bent. Maak de onderkant breder dan de bovenkant. Dan is de haag beter bestand tegen slecht weer. Als laatste wordt de bovenkant geknipt, met het touw als leidraad. Misschien heb je vorige maand de coniferen al geknipt (zie Juli), zo niet, doe het dan nu. Vaak wordt

geadviseerd coniferen te knippen met een handsnoeischaar omdat een elektrische snoeischaar de takken kneust. Dat zou kunnen zijn, maar het effect is zo gering dat het nauwelijks zichtbaar zal zijn. Bovendien zullen beschadigingen snel verdwijnen tussen de nieuwe groei. Zorg dat een coniferen haag niet hoger en breder wordt dan je wilt, want terugsnoeien tot in het harde, oude hout betekent dat hij niet meer zal uitgroeien. Taxus vormt hierop een uitzondering. Die kan worden teruggesnoeid tot in het oude hout en zal toch weer uitgroeien.

Een haag van grootbladige heesters, zoals bonte aucuba (*Aucuba*) kan niet worden geknipt met een snoeischaar of heggenschaar, omdat de grote bladeren dan beschadigd raken, waardoor de randen bruin worden. Dit zal dus moeten gebeuren met een snoeischaar. Plaats twee palen met daartussen een stuk touw, zoals hiervoor beschreven, en knip eerst de zijkanten, van onderaf en daarna de bovenkant. Dit kan een flinke klus zijn, zeker bij een grote haag, maar het is de inspanning waard, want zonder bruine randen is de haag veel mooier.

Houd je haag bij Creëer een goede, beheersbare vorm en snoei regelmatig met een schaar.

DE TUIN IN DECEMBER

Af en toe schijnt er in december een waterig zonnetje, maar toch kunnen zulke dagen plezierig zijn om goed ingepakt in de tuin te werken. Er is altijd nog wel wat te spitten of op te ruimen. Dit is ook het jaargetijde om reparaties en onderhoudswerkzaamheden uit te voeren die zich gedurende het jaar hebben verzameld en optimaal te profiteren van de ideale weersomstandigheden om te snoeien en de planten te beschermen in de koude winter.

WAT TE DOEN

Voer bij koud weer de vogels bij.

Zorg dat vijvers, waterornamenten en vogelbadjes ijsvrij blijven.

Ga door met spitten en het verwerken van organisch materiaal in de grond.

Herstel het gazon en repareer schuttingen en hekwerk als het weer dit toelaat.

Snoei bomen, heesters, vruchtbomen en -struiken en druiven, ook sierdruiven.

Schud sneeuw van bomen, heesters en hagen.

Geef binnen of in de kas overwinterende planten tijdens hun winterrust weinig water om rot te voorkomen.

Kuil enkele bleekselderijplanten in als wintervoorraad en aard hoge spruitkolen aan.

Behandel vruchtbomen en rozen met een minerale 'winterolie' tegen plaagdieren en ziekten.

Toverhazelaar (*Hamamelis x intermedia* 'John') verlevendigt de wintertuin met haar prachtige gele, rode of oranje bloemen.

LAATSTE KANS

Bescherm vorstgevoelige planten en potten.

Isoleer buitenkranen en houd waterleidingbuizen vorstvrij.

Snoei te hoge rozenstruiken om windschade te voorkomen.

Trek bollen in bloei.

VOORUITDENKEN

Zaai pelargoniums onder glas.

Zaai vroege gewassen onder glas om in het nieuwe jaar de eerste plantjes te kunnen uitplanten.

BLOEMBOLLEN

■ **Controleer de bollen, knollen en wortelstokken** die je bewaart op ziekten. Ziekten zoals grauwe schimmel en rot kunnen zich snel verspreiden. Als je deze ziekten ontdekt, verwijder dan de aangetaste bol, knol of wortelstok of alleen het aangetaste deel. Hierdoor wordt verspreiding van de ziekte voorkomen.

■ **Zet bollen die geforceerd worden om met kerst te bloeien binnen** op een lichte en warme plaats. De spruiten moeten minstens 5-8 cm zijn. Bollen zoals geprepareerde hyacinten en narcissen die in het najaar buiten werden gezet en een paar weken geleden naar binnen zijn gehaald, mogen naar een warmere plaats om ervoor te zorgen dat ze met Kerstmis bloeien. Vooral witte hyacinten passen bij kerst en verspreiden ook nog een heerlijke geur.

■ **Bollen die buiten ingegraven zijn om in het voorjaar te bloeien**, moeten regelmatig gecontroleerd worden om te zien of ze water nodig hebben. Geef de bollen niet te veel water, vooral niet als ze in een pot zonder afvoergat staan, anders zullen ze verrotten. Als de spruit 5-8 cm hoog is, moeten ze binnen gehaald worden en na een paar dagen op een koele plaats mogen ze in de kamer worden gezet. De bollen zullen dan al gauw bloeien en voor een voorjaarsgevoel zorgen. Zet ze niet op een al te warme plaats, anders zullen ze hoog opschieten en snel uitgebloeid zijn. Draai ze regelmatig zodat ze recht blijven. Hoge narcissen hebben vaak wat steun nodig in de vorm van een paar takjes kronkelhazelaar of iets dergelijks.

■ **Lelies kunnen nog steeds worden opgepot** om zo elkaar in bloei op te volgen. Zet vier of vijf bollen in een 18 cm pot met potgrond. Zorg ervoor dat de bollen 10 cm onder de grond zitten. Geef ze water en wacht op de prachtige bloemen in het voorjaar.

EENJARIGEN & PERKGOED

■ **Bestel zaadcatalogi** en bedenk vast wat je het volgende jaar allemaal wilt zaaien en waar je het in de tuin kwijt kunt. Zelfs op een koude winterse dag kun je van de komende zomer dromen. Hoe eerder je zaad kunt bestellen, des te meer kans heb je dat je de gewenste zaden vroeg in huis zult hebben. Zaadfirma's hebben het in het voorjaar erg druk omdat veel mensen pas op het allerlaatst zaad bestellen. Vroeg bestellen garandeert ook dat je de zaden krijgt die je wilt.

■ **Zaai pelargoniumzaden deze maand.** Het lijkt wat vroeg om ze deze maand al te zaaien, maar deze perkplanten hebben een relatief lange groeitijd nodig om het eerste jaar na het zaaien al te bloeien. De beste manier om deze planten te zaaien, is in een kweekbak. Dit is bovendien veel economischer dan een hele kas te verwarmen. Zet de kweekbak op de vensterbank om zoveel mogelijk van het licht te profiteren. De dagen zijn 's winters toch al zo kort. De beste temperatuur om de zaden te laten kiemen is 18°C. De zaden kunnen in kleine potjes met zaaigrond worden gezaaid, waarbij de grond voor het zaaien water moet krijgen. Bedek de zaden met een dun laagje gezeefde zaaigrond of met Japans split en zet de potjes in de kweekbak. Zet de zaailingen in grotere potten als ze groot genoeg zijn om te hanteren. Als je geen plaats hebt om zelf te zaaien dan kun je zaailingen bestellen, zogenaamde plugplanten of plugjes. Deze plugjes zijn niet verkrijgbaar van alle planten, maar als je wat gewonere eenjarigen zoekt dan kun je je de moeite van het zaaien en verspenen besparen.

POTTEN & BAKKEN

■ **Vaste planten en heesters in potten en bakken** moeten regelmatig worden nagekeken en bijgehouden. Vochtig blad dat erop gevallen is, moet weggehaald worden omdat de planten hieronder anders te nat blijven en last kunnen krijgen van schimmels.

■ **Zet potten met vorstgevoelige planten binnen**, als dit tenminste nog niet was gebeurd. Er zal in de maand december nog niet zoveel slecht weer op komst zijn, maar voor bepaalde planten kan een nachtvorstje al fataal zijn. Zet de planten in een onverwarmde of koude kas of serre. Ze zullen om te overwinteren maar weinig warmte nodig hebben, maar moeten wel vorstvrij gehouden worden. Geef de planten net genoeg water om in leven te blijven, maar vooral niet te veel. Zorg zoveel mogelijk voor een goede luchtcirculatie rond de planten door, zodra het weer het toelaat, de luchtramen open te zetten. Door vochtige, stilstaande lucht krijgen schimmelziekten meer kans.

Ruim rommel op Laat bladeren niet zomaar in de buurt van planten of potten liggen.

GAZON

■ **Loop niet op** bevroren of zeer nat gras. Als je op een bevroren gazon loopt, dan zul je waar je gelopen hebt gele plekken zien als het gras ontdooit omdat daar de grasplanten beschadigd zijn. Als je om de een of andere reden toch op het gras moet lopen, leg dan een paar planken neer.

■ **Repareer het gazon met graszoden** (zie onder). Op alle kale plekken kunnen nu graszoden gelegd worden. Werk vanaf een plank als het gazon erg nat is, om het gewicht te verdelen. Leg de graszode iets hoger dan het gras eromheen omdat de zode nog na zal zakken. Als je niet aan graszoden kunt komen, ruil dan het gesleten stuk gras met een gaaf stuk, afkomstig van een onopvallende plaats. Op dezelfde manier als dit wel met losse tapijttegels gebeurt. Versleten stukken gras aan de rand van het gazon moeten

altijd hersteld worden door nieuwe zoden neer te leggen, om zo weer een mooie gave rand te krijgen. Ook hiervoor kunnen graszoden uit een ander deel van het gazon worden gehaald.

■ **Hark al het blad van het gazon.** Als de bladeren op het gazon blijven liggen, zullen de grasplanten doodgaan door gebrek aan licht. Bovendien kunnen ziekten optreden door gebrek aan luchtcirculatie. Als er een tijdlang een pak bladeren op een gazon heeft gelegen, kan het helpen om na het wegharken van het blad het gazon te beluchten.

Nieuw gazon

■ **Bij goed weer**, als de grond niet te nat is of bevroren, kunnen nog steeds graszoden gelegd worden.

Repareren van een slijtplek

1 Maak de beschadigde plek bladvrij en schoon.

3 Draai de graszode zodat deze er sluitend in past.

2 Snijd de beschadigde plek uit, steek met een spade onder de zode zodat je hem eruit kan tillen.

4 Vul het gat met aarde en strooi vers graszaad.

GROENTEN & KRUIDEN

■ **Bedek lege bedden** met landbouwplastic zodat ze niet te nat worden. Hierdoor kun je volgend jaar spitten zonder dat je last hebt van het slechte weer.

■ **Maak een broeibed van paardenmest.** Dit werd heel vroeger al gedaan, maar het werkt nog steeds.

Als paardenmest op een hoop gezet wordt om te verteren, komt er veel warmte vrij en deze warmte kan gebruikt worden om groente te vervroegen. Het is niet zo moeilijk om aan paardenmest te komen. In veel plaatsen, en zelfs in de stad, is altijd wel een manege te vinden waar ze vaak maar al te blij zijn dat ze de mest kwijtraken. Meestal zul je het echter zelf op moeten halen.

Een broeibed kan gemaakt worden van een vrijstaande hoop, maar de warmte kan beter gereguleerd worden in een silo. Een houten compostbak is hier zeer geschikt voor. Doe hier zoveel paardenmest in dat deze iets boven de rand uitkomt. Bedek de paardenmest vervolgens met een mengsel van grond, compost en wat Japans split. Leg hier een raam van een koude bak op en laat het een week zo liggen zodat de warmte zich kan ontwikkelen. Je zult verbaasd staan hoe warm het wordt. Je kunt dit controleren door een stok in de hoop te steken en deze er na een paar dagen uit te trekken. In twee tot drie weken zal de ergste hitte voorbij zijn en kun je sla, wortels, radijzen, knolraap en spinazie zaaien om vroeg te oogsten. Als je deze groente geoogst hebt, kun je kruipende tomaten, komkommers of zelfs meloenen op de hoop planten. Als je hiervan geoogst hebt, zul je ten slotte een hoop met goed verteerde oude mest overhouden waarmee je de grond kunt verrijken.

Oogsten

Spruitjes en pastinaken kunnen nog steeds worden geoogst (zie November) en deze heerlijke wintergroenten kunnen in deze maand goed worden gebruikt.

A-Z PLANTEN LIJST

Deze plantenlijst geeft informatie over de bijzondere planten die in het boek bij elke maand zijn afgebeeld. Ze zijn alfabetisch gerangschikt. Als ondersteuning voor het maken van beplantingsplannen en plantcombinaties worden er ook andere goede soorten en cultivars aanbevolen.

H = Hoogte; bedenk dat bomen en heesters er vele jaren over doen voor ze volwassen zijn.

B = Breedte; om de plantafstand tussen twee planten te verkrijgen worden de breedten opgeteld en gedeeld door twee.

🏆 = Deze plant heeft de 'RHS Award of Garden Merit'. Deze onderscheiding wordt gegeven als de plant over het algemeen gezond groeit, weinig problemen geeft en gemakkelijk te verkrijgen is.

Een prachtig pallet Oranje heleniums, platte, geelgekleurde achilleas, madeliefachtige echinaceas, en paarze *Liatris* vormen een prachtig pallet zomerplanten met hoge aren van de vaste planten.

A

Abelia 'Edward Goucher' 🌿

Abelia

Een niet geheel winterharde, bladverliezende, half-wintergroene heester met overhangende takken. H 1,5 m, B 2,5 m

■ **Bloei**

Van de zomer tot het najaar veel trompetvormige, lilapaarse bloemen.

■ **Andere kwaliteiten**

Het glimmende, donkergroene blad is bronskleurig als het uitloopt.

■ **Plantplaats**

Uitstekend in de heesterborder.

■ **Wensen**

Rijke, goed doorlatende grond in volle zon, maar verdraagt lichte schaduw. Bescherm tegen koude wind. Snoei na de bloei. Uitgebloeide bloemen verwijderen en uitschieters terugnemen.

■ **Ook aanbevelen**

Abelia x grandiflora 🌿

■ **Combinaties**

Abelia triflora, groter met geurende witte bloemen.
Jasminum humile, wintergroen met gele bloemen van voorjaar tot najaar.

Abutilon 'Souvenir de Bonn' 🌿

Abutilon

Niet winterharde, wintergroene heester of kleine boom. H 3 m, B 2-3 m

■ **Bloei**

Van voorjaar tot najaar hangende, klokvormige, oranje, donker geaderde bloemen.

■ **Andere kwaliteiten**

Het hele jaar lichtgroen blad met een crèmewitte rand.

■ **Plantplaats**

Een zonnige border, warme muur of serre. Vorstvrij overwinteren.

■ **Wensen**

Binnen in goede potgrond.

Buiten in goed doorlatende, voedselrijke grond. De plant bloeit het mooist op een beschutte plaats in de volle zon, maar kan tegen lichte schaduw. Binnen vorstvrij overwinteren.

■ **Ook aanbevelen**

Abutilon megapotamcum 🌿

met helder groen blad en gele met rode bloemen.

■ **Combinaties**

Allerlei eenjarigen.

Acer palmatum

Japanse esdoorn

De cultivars van de Japanse esdoorn zijn bladverliezend. Het is een heester of kleine boom met een afgeronde kroon. Het blad is enkel of dubbel ingesneden.

■ **Bloei** Waardevol door de vorm en herfstkleur.

■ **Andere kwaliteiten** De meeste acers krijgen in het voorjaar fraai gekleurde bloemen en in het najaar gevleugelde vruchten.

■ **Plantplaats** Beschutte heesterborder of solitair.

■ **Wensen** Volle zon en lichte schaduw. Grond met voldoende humus en vocht maar goed doorlatend. Mulch ieder jaar in het najaar. Enige beschutting tegen koude wind en nachtvorst om het jonge schot te beschermen.

Acer 'Bloodgood' 🌿 heeft roodpurperen blad dat in het najaar scharlaken kleurt. H & B 5 m

Acer 'Chitoseyama' 🌿 heeft karmozijn-rood-groen blad met een roodpurperen herfstkleur. H 2 m, B 3 m

Acer 'Corallinum' heeft rozerood jong blad dat 's zomers groen is en roodoranje en geel in het najaar. H 2 m, B 3 m

Acer 'Garnet' 🌿 heeft fijn gedeeld roodpurperen blad. H 3 m, B 3 m

Acer 'Sangokaku' 🌿 heeft koraalrode twijgen en oranjegeel jong blad met een gele herfstkleur. H 2 m, B 3 m.

Acer 'Linearilobum' heeft diep ingesneden blad met een gele herfstkleur. H 2 m, B 3 m

Acer pensylvanicum 'Erythrocladum' 🌿

Streepjesbastesdoorn

Een bladverliezende boom met opgaande groeiwijze. H 12 m, B 10 m

■ **Bloei**

De bast op jonge scheuten is fantastisch, schitterend koraalroze in de winter, verkleurend naar oranje met grijswitte strepen als ze ouder worden.

■ **Andere kwaliteiten**

In het voorjaar hangen de groepjes geelgroene bloemen onder frisgroen blad dat in het najaar geel kleurt.

■ **Plantplaats**

Als solitair of in de bostuin.

■ **Wensen**

Vruchtbare, goed doorlatende grond in de zon maar verdraagt ook halfschaduw. Beschermen tegen koude wind en late nachtvorst.

■ **Ook aanbevelen**

Acer platanoides 'Crimson King' 🌿 heeft diep paarsrood blad.

■ **Combinaties**

Coniferen en heidesoorten.

Achillea millefolium 'Fanal'

Duizendblad

Een tamelijk stevige, polvormende vaste plant met geurend blad. H 75 cm. B 60 cm

■ **Bloei**

De hele zomer platte schermen rode bloemen met geel hart.

■ **Andere kwaliteiten**

De bloemkleur verbleekt op den duur maar de bloemschermen kunnen worden gedroogd voor droogboeketten.

■ **Plantplaats**

Een zonnige gemengde of vasteplantenborder.

■ **Wensen**

Een open zonnige plaats maar verdraagt ook halfschaduw. Om de groeikracht te stimuleren iedere drie tot vier jaar oprooien en scheuren.

■ **Ook aanbevelen**

A. millefolium 'Cerise Queen' heeft roodroze bloemen met een wit hart.

■ **Combinaties**

Phlox en *Hemerocallis*.

Aconitum x cammarum 'Bressingham Spire' 🌿

Monnikskap

Een polvormende, kruidachtige opgaande vaste plant. Alle delen van de plant zijn giftig bij inwendig gebruik. H tot 1 m, B 30 cm

■ **Bloei**

Slanke aarvormige bloemstengels met diep violetblauwe bloemen van midden zomer tot het najaar.

■ **Andere kwaliteiten**

Van voorjaar tot najaar fraai, glanzend, donkergroen blad.

■ **Plantplaats**

Gemengde vasteplantenborder.

■ **Wensen**

Het beste in halfschaduw maar verdraagt volle zon. Vruchtbare, met compost verrijkte grond. De planten iedere drie of vier jaar in voorjaar of najaar scheuren.

■ **Ook aanbevelen**

Aconitum carmichaelii 'Arendsii' heeft vertakte bloemaren met in het najaar helderblauwe bloemen.

■ **Combinaties**

Aconitum septentrionale 'Ivorine' met eind voorjaar, begin zomer ivoorwitte bloemen.

Agapanthus 'Blue Giant'

Afrikaanse lelie

Een polvormende vaste plant met vlezige wortels. H 1,20 m, B 60 cm

■ **Bloei**

Ronde, schermvormige bloeiwijzen met koker- tot klokvormige, blauwe bloemen van midden tot eind zomer.

■ **Andere kwaliteiten**

Uitgebloeide bloeiwijzen drogen voor droogboeketten.

■ **Plantplaats**

Een zonnige border of in grote potten.

■ **Wensen**

Liefst volle zon maar verdraagt lichte schaduw. Vochtige, goed doorlatende grond. In de winter zwaar mulchen om de vlezige wortels tegen vorst te beschermen.

■ **Ook aanbevelen**

Agapanthus campanulatus heeft lichte- tot donkerblauwe en soms witte bloemen van midden tot eind zomer.

■ **Combinaties**

Het smalle blad contrasteert fraai met fors ronder blad van hosta's.

Alcea rosea Chater's Double Groep

Stokroos

Een kortlevende vaste plant met stevige, opgaande groeiwijze. H tot 2,5 m, B 60 cm

■ **Bloei**

's Zomers pienachtige, witte, gele, abrikooskleurige en rood tot lavendel en paarskleurige bloemen. Vlinder- en bijenplant.

■ **Andere kwaliteiten**

Geen.

■ **Plantplaats**

Achter in een zonnige border of tegen een muur.

■ **Wensen**

Het beste in volle zon maar verdraagt enige schaduw. Vruchtbare, goed doorlatende grond. Soms is aanbinden noodzakelijk. Behandel ze als een- of tweejarigen om stokroosroest te beperken.

■ **Ook aanbevelen**

Alcea rosea 'Nigra' met enkele, chocoladebruine bloemen.

■ **Combinaties**

Andere hoge vaste planten zoals *Delphinium*.

A

Alchemilla mollis ☞
Vrouwenmantel

Een stevige, polvormende, vaste plant.
H 60 cm, B 75 cm
■ **Bloei**
Losse trossen kleine, groengele bloemen van begin zomer tot het najaar.
■ **Andere kwaliteiten**
Het behaarde, zachtgroene blad oogt fraai met regendruppels of dauw erop.
■ **Plantplaats**
Aan de rand van een border of in bestrating.
■ **Wensen**
Zon of halfschaduw. Groeit in vochthoudende humusrijke grond. Om uitzaaien te voorkomen uitgebloeide bloemen uitknippen.
■ **Ook aanbevolen**
Alchemilla alpina blijft lager en vormt een dichte mat.
■ **Combinaties**
Combineert met alle vaste planten maar vooral met *Penstemon*.

Allium Hollandicum ☞
Sierui

Een stevig bolgewas.
H tot 1 m, B 10 cm
■ **Bloei**
In de zomer dichte, ronde bloeiwijzen met paarsroze, stervormige bloempjes.
■ **Andere kwaliteiten**
De mooie zaadhoofden kunnen in het najaar worden gedroogd voor bloemwerk.
■ **Plantplaats**
Een hoogtepunt in een zonnige, gemengde border.
■ **Wensen**
Volle zon maar verdraagt halfschaduw. Vruchtbare, goed doorlatende grond. In het najaar 10-15 cm diep planten.
■ **Ook aanbevolen**
Allium caeruleum ☞ heeft felblauwe bloemen.
■ **Combinaties**
Past goed bij *Hemerocallis* en *Achillea* en zorgt voor een mooi contrast in vorm en kleur.

Alopecurus pratensis
'Aureovariegatus'
Vossenstaart

Een breed groeiende vaste plant.
H 1,20 m, B 40 cm, vaak meer maar niet woekierend.
■ **Bloei**
Dichte, cilindrische, lichtgroene tot purperen aarvormige bloemen. Midden voorjaar tot midden zomer.
■ **Andere kwaliteiten**
Smal groen, geel gestreept blad.
■ **Plantplaats**
Een zonnige, gemengde border of een natuurlijke tuin.
■ **Wensen**
Volle zon maar verdraagt ook halfschaduw. Vruchtbare, goed doorlatende grond. In het voorjaar tot de grond terugsnoeien zodat er nieuw blad ontstaat.
■ **Ook aanbevolen**
A. lanatus heeft zilvergrijs blad.
■ **Combinaties**
Hakonechloa macra 'Aureola' ☞ en *Carex eleata* 'Aurea' ☞ voor contrasterend bont blad.

Alstroemeria
'Orange Glory' ☞
Incalelie

Een opgaande, sterke vaste plant. H 1 m, B 60 cm
■ **Bloei**
's Zomers langbloeiend met oranjegele, donker gespikkelde bloemen. Een goede snijbloem.
■ **Andere kwaliteiten**
Grijsgroen blad en mooie vruchten om te drogen.
■ **Plantplaats**
Een gemengde border of een plek voor snijbloemen.
■ **Wensen**
Doorgaans in de volle zon maar verdraagt ook halfschaduw. Voorzichtig planten eind zomer of vroege najaar want de wortels zijn erg kwetsbaar en verdragen schade slecht. Vocht-houdende, goed doorlatende grond. Droge wintermulch.
■ **Ook aanbevolen**
A. hookeri met lichtroze bloemen, *A. 'Parigo Charm'* zalmkleurig.
■ **Combinaties**
Rozen, zonnebloemen en hoge *Phlox*.

Amaranthus caudatus
Kattenstaart

Een stevige, bossige, opgaande eenjarige.
H 1-1,5 m, B 50-75 cm
■ **Bloei**
Van zomer tot najaar lange, hangende, roodpurperen aren.
■ **Andere kwaliteiten**
Weelderig blad met rode stengels. Bloemen zijn geschikt voor (droog)bloemstukken.
■ **Plantplaats**
Een eenjarigenborder of pluktuin.
■ **Wensen**
Volle zon, humusrijke, rijke grond en een beschutte plek. Verdraagt arme grond. Begin voorjaar onder glas zaaien en na half mei uitplanten als er geen kans meer is op nachtvorst.
■ **Ook aanbevolen**
A. caudatus 'Viridis' heeft groene bloemen die crème verbloeien.
■ **Combinaties**
Als solitair tussen eenjarigen.

Amelanchier lamarckii ☞
Krentenboompje

Een bijzonder sterke, blad-verliezende heester of klein boompje met opgaande zich vertakkende takken.
H & B 4 m
■ **Bloei**
Midden voorjaar veel kleine witte bloemen in trossen.
■ **Andere kwaliteiten**
Het jonge blad is bronskleurig, in de zomer groen en in het najaar oranje en rood.
■ **Plantplaats**
In een zonnige heesterborder, bostuin of als solitair.
■ **Wensen**
Verdraagt halfschaduw maar de herfstkleur en bloei zijn het rijkst in volle zon. Kalkarme, goed doorlatende grond (zuur) met veel organisch materiaal.
■ **Ook aanbevolen**
A. laevis 'Ballerina' ☞ is hetzelfde maar is kleiner en heeft midden winter overhangende trosjes bloemen.
■ **Combinaties**
Laatbloeiende, grootbloemige clematissen, zoals 'Ville de Lyon' of 'Rouge Cardinal'.

Anemone blanda
'Violet Star'
Anemoon

Een vaste plant met wortelstokken die kan verwilderen.
H & B 15 cm
■ **Bloei**
In het voorjaar amethistkleurige bloemen met een witte achterkant.
■ **Andere kwaliteiten**
Het donkergroene blad is mooi maar verdwijnt gedurende de zomerrust.
■ **Plantplaats**
Uitstekend op veengrond en in bosranden en ook voor in de border.
■ **Wensen**
Plant de wortelstokken in het najaar 5-8 cm diep. Grond rijk aan organisch materiaal, goed doorlatend. Zon of halfschaduw.
■ **Ook aanbevolen**
A. blanda 'White Splendour' ☞ heeft grote, witte bloemen met een roze achterkant.
■ **Combinaties**
Maak een voorjaars-combinatie samen met dwergnarcis en krokus.

Anemone x hybrida
'Max Vogel'
Japanse anemoon

Een zich sterk uitbreidende vaste plant met opgaande groeiwijze.
H 1,25-1,5 m, B onbeperkt
■ **Bloei**
Van eind zomer tot eind najaar lichtroze bloemen die verbleken als ze ouder worden.
■ **Andere kwaliteiten**
Het gedeelde donkere blad is een goede bodembedekker, mooie vruchtpluizen.
■ **Plantplaats**
Een gemengde of heesterborder of een bostuin.
■ **Wensen**
Vochtige en humusrijke grond. Volle zon of halfschaduw. De plant woekert maar kan goed in de hand worden gehouden door ongewenste planten uit te spitten.
■ **Ook aanbevolen**
A x hybrida 'Honorine Jobert' ☞ heeft witte bloemen.
■ **Combinaties**
Met rozen en andere vaste planten.

Antirrhinum majus
'Trumpet Serenade'
Leeuwenbek

Een bossige, opgaande, vaste plant die als eenjarige wordt gekweekt. H 50 cm, B 30 cm
■ **Bloei**
Van zomer tot najaar open trompetvormige trossen tweekleurige bloemen in een mengsel van pasteltinten.
■ **Andere kwaliteiten**
Heeft aantrekkelijk lancetvormig, licht glanzend blad.
■ **Plantplaats**
Geschikt voor eenjarigen-perken, potten en kindertuintjes.
■ **Wensen**
Volle zon maar enige schaduw mag. Vruchtbare grond. Eind winter binnen zaaien. Na half mei buiten planten.
■ **Ook aanbevolen**
A. majus 'Jamaican Mist' bloeit vroeg en lang en heeft een scala aan pasteltinten.
■ **Combinaties**
Leeuwenbekken combineren goed met de meeste eenjarigen.

Aquilegia vulgaris
'Nora Barlow' ☞
Akelei

Een opgaande, redelijk stevige vaste plant.
H 90 cm, B 50 cm
■ **Bloei**
Van eind voorjaar tot begin zomer pomponachtige bloemen met smalle, spoorloze bloembladen in lichtgroen en rood.
■ **Andere kwaliteiten**
Gedurende voorjaar en zomer mooi donker grijsgroen blad.
■ **Plantplaats**
Een zonnige border, vooral in een cottagetuin.
■ **Wensen**
Volle zon of halfschaduw, voedselrijke en redelijk vochtige grond. Vermeerdering is gemakkelijk door in het voorjaar te scheuren of in voor- of najaar te zaaien. Als de plant zichzelf zaait zijn de nakomelingen redelijk soortecht.
■ **Ook aanbevolen**
A. alpina is lager en heeft helderblauwe bloemen.
■ **Combinaties**
Rozen, lupinen, riddersporen en andere vaste planten.